

دیدگاه

شماره: ۹۵۲

تاریخ: ۱۴۰۰/۰۹/۰۹

واکاوی عرضه خودرو در بورس کالا

توضیح اجمالی:

- ۱- طرح ساماندهی بازار خودرو که از سال گذشته در مجلس شورای اسلامی مطرح شده است همچنان یکی از موضوعات داغ در محافل سیاست‌گذاری در حوزه خودرو است. هرچند اصلاحاتی در ارتباط با ایرادات شورای محترم نگهبان بر مفاد این طرح (لزوم شفافیت بیشتر در ارتباط با موضوع واردات خودرو و مغایرت برخی از مواد طرح با سیاست‌های اقتصاد مقاومتی و همچنین سیاست‌های حمایت از تولید ملی، کار و سرمایه ایرانی) از سوی نمایندگان محترم مجلس انجام شده است، هنوز به سرانجام نهایی نرسیده است.
- ۲- یکی از موضوعات کلیدی در طرح ساماندهی بازار خودرو، شیوه قیمت‌گذاری و عرضه خودرو در بورس کالا بوده است که براساس آخرین جلسات کمیسیون مذکور با متولیان و نیز جلسات سازمان بورس با خودروسازان بحث عرضه خودرو در بورس کالا به صورت جدی تری مورد توجه قرار گرفته است.
- ۳- بررسی قیمت‌های بازاری و قیمت‌های مصوب شورای رقابت نشان می‌دهد که شکاف در برخی موارد بیش از ۱۰۰ درصد است که طبیعتاً تقاضا را برای بهره‌مندی از این اختلاف تحریک و بازار را با مازاد تقاضا روبرو می‌کند که خود زمینه‌ساز افزایش قیمت‌های بعدی است. از طرفی، این اختلاف قیمت عمدتاً در اختیار دلان قرار می‌گیرد که کمکی به رفع محدودیت مالی خودروسازان و مشکل زیان انباشته آنها نیز نخواهد کرد.
- ۴- علاوه بر موضوع عرضه خودرو در بورس کالا یکی دیگر از موضوعات مورد توجه در چند ماه اخیر، واردات خودرو بوده است. باید توجه داشت که با توجه به نیاز ارزی واردات خودرو (صرف نظر از منشاء ارز) تقاضای وارداتی خودرو، بازار ارز را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. با توجه به اینکه براساس آخرین اطلاعات، شاخص قیمت کالاهای وارداتی در بهار سال جاری رشد ۵۳۳ درصدی را تجربه کرده است، هرگونه افزایش جدید نرخ در بازار ارز ضمن تشدید تورم و گرانی با رویکردهای حفظ معیشت که از سوی دولت دنبال می‌شود سازگاری ندارد.

نکات کلیدی:

- بررسی تجارب کشورها نشان می‌دهد که عمده کالاهایی که در بورس عرضه می‌شوند کالاهای پایه (کامادیتی) صنعتی، معدنی و کشاورزی هستند و عرضه کالاهای نهایی معمولاً در بورس مورد استفاده قرار نمی‌گیرد.
- عرضه خودرو در بورس کالا در وهله نخست به معنای خداحافظی با قیمت کارخانه است و افزایش قیمت‌ها اجتناب‌ناپذیر است. از طرفی، با عنایت به اینکه تحویل خودرو در سررسیدهای مختلف خواهد بود، بازار جدید برای خرید و فروش اوراق خودرو شکل خواهد گرفت. بنابراین، دوگانه «قیمت کارخانه-قیمت بازار» به دوگانه «قیمت بورسی-قیمت بازار» تبدیل خواهد شد. از این منظر امکان نظارت بر قیمت‌های جدید هم کمتر خواهد شد.
- پیش شرط اصلی در عرضه خودرو در بورس کالا تنوع کالا و حجم مناسب عرضه متناسب با نیازهایی است که در بازار وجود دارد، مادامی که سیاستگذار این اطمینان را از بابت کفایت تولیدات و عرضه خودرو در سررسیدهای مقرر و در حجم مکفی برای تلاقی با مجموع تقاضاها (تقاضای حقیقی و تقاضای کاذب) را نداشته باشد، عرضه در بورس کالا مخاطرات مربوط به افزایش قیمت‌ها را از ناحیه کمبود عرضه بیشتر خواهد کرد.
- با عنایت به آنکه بازار خودرو در سمت عرضه بازاری رقابتی نیست، امکان بروز رفتارهای انحصاری و شبه انحصاری پس از عرضه خودرو در بورس کاملاً محتمل است. تولیدکننده و عرضه‌کننده می‌تواند با مدیریت عرضه خودرو در بازار تعادل بازار را در بورس به تعادلی غیرواقعی تبدیل کند. این امر مجدداً زمینه‌ساز مداخلات قیمتی نهادهای تصمیم‌ساز همچون ستاد تنظیم‌بازار کشور و شورای رقابت در بورس کالا نیز خواهد بود که با ماهیت بازاری بورس همخوانی ندارد.
- در پایان خاطر نشان می‌سازد در بازار خودرو علاوه بر موضوع نحوه عرضه خودرو شیوه قیمت‌گذاری آن، موضوعات مختلف تولیدی، تجاری، فناوری و پشتیبان‌های لازم برای تولید از اهمیت بالایی برخوردار است که بطور هم‌زمان باید مورد توجه قرار گیرد.